

Še ena justična farsa
v Severni Karolini

DELAVSKI KON-
GRES JE ZA-
GONETKA

Thomas o polomu
stavke v Marionu

Proces v Marionu ustavljen, ko je eden obtožencev stavarjal v "zarotnikov proti državi" pobegnil iz ječe.

Marion, N. C., 22. sept. — J. Hugh, ki je ušel iz ječe, je bil včeraj prijet.

Marion, N. C. — Dne 19. septembra je bila tu otvorjena obravnava proti šestim voditeljem divje stavke tekstilnih delavcev v tem mestu, ki so obtoženi "zarote proti državi". Obtožba temelji na dejstvu, da so stavarji uprli aretne, ki je hotel zapleniti pohitro in ga odpeljati nazaj v kampašniško hišo. To dejstvo se imenuje "vstaja proti državnim oblastem" v obtožnici. Za to "vstajo" so naredili obtožence odgovorne in glavni obtoženec med njimi je Alfred Hoffman, zastopnik unije United Textile Workers of America (spadajoče k Ameriški delavski federaciji) za južne države.

Sodna obravnava pa je trajala samo en dan. V noči od četrtka na petek je eden obtožencev "zarotnikov" J. Hugh Hall, prepičil omrežje v oknu zapore in pognil s tremi drugimi jetniki vred. Sodnik John H. Haywood je v petek razpisal poroto s močnimi, da obtožence vije akurto za vse in ker Hall ni več navzočega, se ne more vršiti obravnava. Nova obravnava se odvija 11. novembra, ako medtem ujamajo ubeglega obtoženca.

Stirindeset oseb je bilo aretiranih po omenjenem spopadu s šerifom. Obtožba "zarote proti državi" proti vsem je dana postojati, toda le šest je bilo do sedaj posušenih pred sodišče. Sledeči se morajo zapovrjati: Alfred Hoffman, J. Hugh Hall, Lawrence Hogan, Wes Fowler, Will Russell in Del Lewis.

Rusko letalo v Alaski

Severni Pacifik prvič srečno premočen.

Attu, Alejanski otoki, 22. sept. — "Sovjetska semlja" je danes poletela s tukajšnjega otoka Attu v Dutch Harbor. Ruski letalci so preleteli 800 milj severnega Pacifika med Sibirijo in Alasko v šestih urah in 50 minutah. Do tu so premerili približno 7000 milj, odkar so zapustili Moskvo.

Seattle, Wash. — Mornarica razpisuje v Bremertonu, da je v soboto prejela depešo, da je rusko letalo "Sovjetska semlja", ki je na poltu iz Moskve v New York, srečno došlo v Alasko iz Sibirije. To je bil prvi polet čez celotni severni Pacifični ocean. Rusi imajo do peti v par dneh v Seattle.

Papež pomagal praznovati padec Rima

Rim, 21. sept. — Včeraj je bila obletnica padca papeškega Rima. Preteklo je 59 let, kar je Galibaldi okupiral Rim in papež Pij X. se je zaprl v Vatikan kot "jetnik". Ta dan je bil od tistega časa največji državni praznik v Italiji — in obhajali so ga tudi tujci, čeprav sta se Mussolini in papež povišali. In letos je tudi papež prvič priznal ta praznik! Med zastavami, s katerimi je bil Rim okrašen, je bila tudi belosolna papeška.

Konvencija območja Greens.

Seattle, Wash. — Konvencija unije tipografskih delavcev je obiskoval William Green od ADF na radiu govora, ki ga je imel na radiopostaji "Colliers" tednika. Unija je potrošila že 14 milijonov dolarjev za organiziranje tega tednika, ki je še vedno neizplačljiv. Kljub temu je storil "gentlemanly" Green listu glasov poklon.

Turki morajo civilizirati stanovanja

Angora, Turčija, 21. sept. — Predsednik Mustafa Kemal paša je s dovoljenjem narodne skupščine odredil novo drastično reformo za Turke. Vse hiše v turški republiki se morajo prenoviti po zgledu stavb v zapadni Evropi; vse starinske hiše orientalskega kalibra se imajo podreti. Posebna vladna komisija, ki izvaja to reformo, ima oblast, da ukaze podreti vse obsojene hiše, katerih lastniki se nadejo koristiti odredbi.

Fašisti se sladkajo francoski Marijani

Rim, 21. sept. — Fašistični listi v Rimu primerjajo potovanje angleškega laboristkega premijerja MacDonalda v Ameriko s zgodovinskim romanom cesarja Henrika v Ganosu, kjer se je ponizal pred papežem. Pišejo, da je arnost za Evropo, da morajo njeni najmočnejši narodi iskati dovoljenje od Amerike, koliko bojnih ladij smejo imeti. Listi apelirajo na Francijo, naj se pridruži Italiji v resistenci proti anglo-amerikanskemu poskušanju dominacije nad celim svetom. Francija in Italija si morata ohraniti pravico, da zgradijo toliko križark, rusicev in submarinov kolikor jih potrebujejo ali vsaj zmoreta.

Organizatorične konference na jugu

Sklicenije jih unije "levitarjev" in "desničarjev".

Marion, N. C. — (F. P.) — United Textile Workers unija bo obdržala veliko organizatorično konferenco v Rock Hillu dne 28-29. septembra. Namen konference bo izdelanje programa, ki ga delegacija te unije predloži konvenciji Ameriške delavske federacije, katere prične zborovati v Torontu, Kanad, prvi ponedeljek v oktobru.

Voditelji unije pričakujejo, da se zborovanja udeležijo več sto tekstilnih delavcev iz North in South Carolina, Tennesseeja, Virginije, Georgije in Alabama. V vseh teh državah je tekstilna industrija jako razvita. Konferenca bo v krasnem templinu, ki je last tekstilne unije.

Na programu bodo razna vprašanja v zvezi s to industrijo in organizatorično kampanjo pri Ameriški delavski federaciji, ki je do sedaj pokazala jako malo volje za kooperacijo pri organizatoričnih poskusih.

Charlotte, N. C. — Levčarska National Textile Workers unija namerava obdržati konferenco tekstilnih delavcev v svrhu unifikiranja. Vrhila se bo dne 12-13. okt. v Charlotteju. Pričakuje se, da se je udeležijo zastopniki levčarskih postojank iz piedmontskega distrikta.

Magnat Sinclair ostane v ječi.

Washington, D. C. — Justični tajnik Mitchell je te dni svetoval predsedniku Hooverju, naj ignorira prošnjo odnega magnata Harry P. Sinclairja za pomilostitev. Sinclair ima odesetletni tri mesece v zaporu radi razlajenja senata in zveznega sodišča. Pomilostitev bi omajala zupanje ljudstva v upravo zvezne justice, meni Mitchell.

Prvi jesenski dan.

Danes je v koledarju prvi jesenski dan. Sonce je zapustilo ekvator in krenilo proti jugu, kjer prinaša spomlad in poletje delam v južnem zmernem pasu. Noč in dan sta danes enako dolga, a odlej bodo noči vsak dan daljše in dnevi krajši, dokler ne pride zima.

Predloga proti tiranstvu sodnikov

Washington, D. C. — Senator Wandenberg iz Michiganu je 20. t. m. predložil načrt za odpravo tiranstva federalnih sodnikov. Predloga določa, da sodnik nima več pravice obtožiti koga razlajenja sodišča in potem sam obsoditi obtoženca, ne da bi imel obtoženec priliko porotne razprave in zagovora. Sploh mora biti običaj procedure žaljenja sodišča drastično omejen. Vprašanje je seveda, če bo ta predloga sprejeta.

Liga bi kontrolirala svetovna križišča

Zeneva, 21. sept. — Načrt Francosov in Nemcev, kateremu so se pridružili tudi Japonci, za ustanovitve mednarodne zračne flote, s katero bi Liga narodov skrbela za mir med narodi, vključuje v svojih detaljih tudi kontrolo važnih svetovnih križišč kot je panamski prekop, suški prekop, Gibraltar, Dardanele, Cattagat, Malta, Singapore in drugih takih strateških točk. Načrt se glasi, da so ta križišča prevelike važnosti za svetovni mir, da bi mogla ostati v posesti posameznih držav. Potrebno je torej, da preidejo v posest in pod kontrolo Lige narodov.

Predlog Anglije glade revizije ustave Lige narodov, da se bo ujemala s Kelloggovo protivojnno pogodbo, bo bil razveljavljen na zasedanju. Včeraj je bil izročen posebnemu odelku, ki ga ima pripraviti za enajsto redno zasedanje Lige narodov v prihodnjem letu.

Združene države latinske Amerike

Odbor v Zenevi dela pripravo za ekonomsko unijo.

Zeneva, 21. sept. — Odbor delegatov iz Južne in Srednje Amerike, ki zastopajo ameriške latinske republike na zborovanju Lige narodov, je včeraj nadaljeval diskuzijo o možnosti formiranja Združenih držav latinske Amerike. Sklenjeno je bilo, da se povabijo na sodelovanje pri tem načrtu one latinske republike, ki niso v Ligi narodov, namreč Mehika, Argentina in Brazilija.

Iniciativa za organiziranje države v Srednji in Južni Ameriki po zgledu Briandove sugestije glede ekonomske federacije držav v Evropi je prišla od chilenskega delegata, ki je poslanik v Italiji.

Governor molči o pomilostitvi Mooneyja.

San Francisco. — Californijski governor Young se je že vrnil a počitnice, na katerih je študiral evidenco o zadevi Tom Mooneyja. Na vsa vprašanja, kaj misli storiti z Mooneyjem, odgovarja s molkom. Kaj je vzrok temu molku, je podvrženo ugibanju. Možno je, da se ne bo odločil za ta ali drugi korak, namreč da-li Mooneyja oprosti, dokler ne reši vprašanja, ali bo ponovno kandidiral za governorja.

Državna organizacija Ancient Order of Hibernians je na svoji konvenciji v tem mestu sprejela resolucijo za takojšnjo osvoboditev Mooneyja.

Spet dva ubita v mehiški vojni kampanji.

Mexico City, 21. sept. — Šnoč so bili tu novi izgredi med pristajki revolucionarne stranke in nasprotnega kandidata Jose Vascancelosa. Dva mlaka sta obšla mrtva in štirje so bili ranjeni.

Propagandisti Shearer obeta bili "goal"

Ladjegradniški trust ne dela čisto; potena militaristov, da prevarajo ljudstvo; velika vsota za propagando.

Washington. — Ladjegradniški trust, ki je potrošil velike vsote za propagando za veliko vojno mornarico, je nedolžno jagnje. Propagandisti Shearer, ki je bil več let v službi trusta kot direktor oboroževalne propagande in njegov superjlobist, je glavni zarotnik in kriv vseh grehov ladjegradniških interesov.

To je jedro stališča, ki ga je trust zavzel pred posebnim senatnim odborom, preiskujočim aktivnosti Shearerja v zvezi s skrahiranjem oboroževalne konference, ki se je pred par leti vršila v Zenevi.

Potek prvega dne zaslišanja pokazuje, da je senatni odbor, ki sestoji iz senatorjev Shortridga (rep. Cal.), Allena (rep. Kan.) in Robinsona (dem. Ark.) — val zagovorniki velike mornarice — pripravljen, da ne skrivi enega lasu ladjegradniškemu trustu, ki je najel in mastno plačal Shearerja in potrošil velike vsote denarja za svojo oboroževalno propagando.

Zavzel je nenavadno proceduro in bo najprej zaslišal zastopnike treh ladjegradniških druš, za katere je Shearer delal. Prvi je bil poklican predsednik New York Shipbuilding kompanije, ki je izjavil, da je bil Shearer poslan v Zenevo kot "osevovalec". In da so bile njegove aktivnosti na konferenci proti navodilom in šeljam trusta.

Kljub temu so ga prizadete kompanije upale še par let po omenjeni konferenci, kar je znamenje, da je moralo biti njegovo delo povsem zadovoljivo njegovim delodajalcem. Le nalivni bo verjel izpovedi predsednika omenjene družbe Clintonu L. Bartovu, ki je trdil, da je Shearer delal na svojo pest in proti navodilom trusta.

Ispovedal je tudi, da je trust lanske leto potrošil \$144,000 v propagandi za sprejem Jones-Whitpove predloge za trgovačo mornarico. To vsoto je izročil lobistu Shearerju za pokritje stroškov. Trust je seveda potrošil veliko večjo vsoto v kampanji za sprejetje predloge za zgraditev 15 križarjev. O tem ga preiskovalni odbor ni vprašal, kar je dokaz, da ima trust pri odboru vso protekcijo in da želi le skalpiranje Shearerja, ki postane "goal". Pravi krivec bo prost.

Neurede vstopov

30 mrtvih v Mehiki, 26 na Filipinih itd.

Mexico City, 21. sept. — Trideset oseb je utonilo blizu Puerto Vallarta, kjer se je potopila izletna ladja med hudim viharjem.

Manila, 21. sept. — Šilen tajfun, ki je v tork in sredo divjal po srednjem Filipinskih otokov, je tirjal 26 človeških življenj in uničil 7000 hiš.

Canablanca, Maroko, 21. sept. — Letalo s šestimi osebami je padlo v morje in vsi so utonili. Ponesrečenci so val Francozi.

Stavka likarjev.

Cleveland. — Pri Chronium Corporation of America so zastavali organizirani likarji in bufetni delavci, ker je družba nastavila ponočni delovnik z nižjo plačo.

Delavska šola v Milwaukeeju.

Milwaukee. — Delavska šola v Milwaukeeju bo otvorjena dne 17. oktobra, ko se prične tečaj o ekonomiji. Pet dni pozneje se prične razred za angleški jezik. Šola vzdržuje strokovne unije.

Vesti iz Jugoslavije

TRIGLAVSKA STENA ZA- HTEVALA SPET DVOJE ŽIVLJENJ.

V nedeljo sta izginila v triglav-
skem pogorju — v četrtak so
ju našli mrtva.

(Ljubljana, 7. sept. 1929.)

Včeraj se je po mestu raznes-
la vest, da je Triglavsko steno
zahtevala drugo in tretjo letoš-
njo žrtev, dvoje mladih življenj
in sicer Herberta Brandta,
spretnega plezalca, ter Ernesta
Bradiča, absolventa trgovske
akademije.

Oba ponesrečenca sta se v so-
boto popoldan odpeljala v Moj-
strano, kjer sta se oglašila v ho-
telu Rabič, kjer sta se preskrbe-
la s proviantom. Brandt je bil
tu še prav dobre volje ter je pre-
peval ob gitari ter pripovedoval
o svojih turah na Matterhorn,
ki jih je napravil letošnjo po-
mad, o obisku Dolomito, Ber-
mine-yrha in drugih planin.
Proti večeru sta šla dalje v Vra-
ta do Aljaževga doma, kjer sta
prenočila. Zjutraj sta odšla.
Pri odhodu sta se vpišala v knji-
go obiskovalcev in Brandt se je
še branil plačati v fond za reše-
vanje. To pa radi tega, kar je
bil Brandt eden najboljših ple-
zalcev in je pri mnogih reše-
valnih ekspedicijah pomagal.

Odšla sta proti severni tri-
glavski steni. Tu sta se srečala
s turistom Čopom, ki sta mu pa
dejala, da še sama ne vsta, ko
bosta prav za prav šla. Sumi se,
da sta hotela najti novo plezalno
pot preko stene, kar sta pa ho-
tela prikriti. Nekaj časa sta
Brandt in Bradič plezala s Čo-
pom, nato pa sta krenila v stran
ter izginila v skalovju.

Od tedaj je manjkala za njima
vsaka sled.

Turista sta napovedovala svoj
povratek v Ljubljano v torek
zvečer. Ko se nista vrnila niti
v torek niti v sredo, so začeli
prijatelji domnevati, da se je
utegnila pripetiti kakšna nesreča.
A poznali so spretnost Brandta
ter so se upali, da ni nič hudega.
Mogoče sta se zamudila v kavi
koči ali pa sta nevede prešla me-
jo ter so ju italijanske oblasti
prijele.

Reševalna ekspedicija.

Ker le ni bilo nobenega glasu,
so prijatelji obeh turistov osno-
vali reševalno ekspedicijo ter se
odpeljali na Gorenjsko, da pre-
iščejo severno steno. Z brzo-
vlakom so se v četrtak odpeljali
v Mojstrano. Med tam pa se je
v Vratih v Aljaževem domu že
zvedelo za nesrečo.

Prvo vest o nesreči so prinesli
ob 9. zvečer v Aljažev dom neki
tirolski turisti. Ti so v četrtak
zjutraj skušali preplezati sever-
no steno v nemški smeri ter so
dospeli že kakih 300 m pod vrh.
Zaradi goste megle in viharja
pa so zašli kakih 100 m v stran.
Ko so prehodili in pregledali po-
lico pod triglavskim oknom, se
jim je nudil prizor, ob katerem
so sprva vsi onemeli. V kamninu
je viselo dvoje trupel.

Dvoje trupel v kamninu.

Splezali so k njima. Po na-
pornem in težkem plezanju pre-
ko mokrih polje in kamninov,
v katerih se je rušilo skalovje, so
tirolski turisti priplezali do obeh
žrtev. Kakih 20 m visoko v ka-
minu je bil zagvozdan med steno
kamina pokojni Herman Brandt
na napeti vrvi, ki jo je imel pri-
vezano krog pasu. Ob vходу v
kamin pa je ležal drugi ponesre-
čenec Ernest Bradič. Oba sta
bila težko poškodovana in imela
sta več globokih ran. Tirolci
so preiskali žepe ponesrečenih
turistov, odvezli so jima legiti-
macije Planinskega društva ter
se vrnili v dolino.

Tirolski turisti so se od stra-
hu odločili da se vrnejo kot v
dolino, dasi jim je bilo do vrha
le še kakih 250 metrov. Plezali
so nazaj preko stene, kar je bilo
precej nevarno. Namenjeni so
bili v Aljažev dom v vrtah. V
Domu je vladalo veselo razpolo-
ženje, jedilnica je bila polna
gostov in turistov, ki so se po-
govarjali o že izvršenih in name-
ravnih turah. Vmes pa je o-
skrbnik doma igral na harmoni-
ko poskočne melodije.

Ko so vstopili Tirolci v sobo
s svojimi mrkami obrzi, je vse
obšla zla slutnja, da se je kaj
zgodilo. Prvi hip so vsi mislili,
da se je mogoče ponesrečil kdo
izmed Tirolcev. Ko pa je njihov
vodnik potegnil iz žepa obe pre-
močeni planinski legitimaciji ter
ju izročil oskrbnici, rekoč "oba
sta mrtva," se je prestrašena o-
skrbnica prišla za glavo in vz-
viknila: "Brandt in Bradič
sta se ubila!"

V sobi je zavladala smrtna ti-
šina. Nato pa so začeli izpraše-
vati Tirolce o podrobnostih in
kraj, kjer se je bila nesreča do-
godila.

Člani reševalne ekspedicije so
zjutraj ob 3. dospeli v Aljažev
dom, odkoder so se napotili na
rob severne stene, kjer bodo
skušali na vrhov potegniti trup-
la na triglavski ledenik, od tod v
Staničevu kočali ali pa v dom na
Kredarici. Od tam ju prenesajo
v dolino.

Delo reševalne ekspedicije je
zelo naporno, ker ležita trupla
na enem najbolj nepristopnem
mestu. Brskanje se jim bo po-
srečilo šele danes spraviti trup-
lo iz kamina ter ju bodo mogoče
nocoj ali jutri prenesli v dolino.
Svojo pomoč pri reševanju so
objubili tudi Tirolci, ki bodo od
spodaj pomagali pri reševanju.

Herbert Brandt je bil star 26
let ter je bil v turističnih krogih
znan kot eden najbolj ljubezni-
vih tovarišev in eden najboljših
plezalcev. Bil je na svojih tu-
rah silno previden ter je ponov-
no izražal nezadovoljnost nad
predrznimi plezalnimi bravura-
mi nekaterih prevnetih tovari-
šev, ki jih je svaril, naj se nikar
ne spuščajo v smrtno nevarnost.
Pokojni je bil sin faktorja Del-
niške tiskarne.

Ernest Bradič je pred krat-
kim absolvirar trgovske akade-
mije in je bil enakoznan kot do-
ber turist. Napravil je s svo-
jim prijateljem Brandtom mno-
go plezalnih tur v triglavskem
pogorju. Bil je sin Bradiča,
nekdanjega ravnatelja južne že-
leznice.

Prva letošnja žrtev triglav-
skega pogorja je bil Habe, dru-
ga in tretja sta postala Brandt
in Bradič. Kako je prišlo do sa-
me nesreče, ni znano.

Pri zastavah se pričinja zavest
troedinega Jugoslavnca.

Ljubljana, 6. sept. 1929.

So rodoljubi, bi so povsem
zaluženi v zastave. So to tisti
debili rodoljubi, ki imajo reci-
mo gostilne in okrase poleti svoj
vrt z jugoslovanskimi, sloven-
skimi ali hrvaškimi trobojnicami
ter vabijo ljudi na veselico. Ali
pa rodoljubi z veletrogovinami,
ki ob proslavah rojstnega
dne 3-letnega princa ali smrti
70-letnega državnika izobešajo
vdano trobojnico z ali brez
črne flore. Ti rodoljubi razobe-
šajo zastave ker se pač ne ma-
rajo zamisliti. Ti isti rodoljubi
so za časa Avstrije razobešali
samo črne-žolte avstrijske za-
stave.

So pa spet rodoljubi, ki so tu-
di v Avstriji razobešali samo
slovenske zastave, manifestirajo-
č s tem svojo narodno zavest,
ki je bila tedaj za časa Avstrije
šiva misel tisočih.

In ko je prišla Jugoslavija,
samo poleg vsega dobili tudi za-
stavo troedinega naroda jugo-
slovanskega: modro-belo-rdečo.
Slovenska zastava sama je belo-
modra-rdeča.

Zdaj v času blagoslovljenega
vladavina novega režima, pa je
vladi mnogo tudi do tega, da se
vsak državljan čuti kot "troe-
din Jugoslovane", da ne bo v dr-
žavi mehanica Slovencev, Srbov,
Hrvatov, Turkov, Nemcev, Ma-
dožanov, Makedoncev i. t. d. am-
pak da bo po vseh deželah dr-
žave prebival enoten tip Jugo-
slovana.

A kar nas loči doslej, je pač
dejstvo, da ima vsak izmed naših
narodov svojo zastavo. Tu je
treba pričeti z vzgojo Jugoslo-
vana.

V ministrijski predsednik je
izdal ukaz, da smejo na državnih
in samoupravnih poslopih o pri-
ličnih narodnih praznikih in dru-
gih službenih svečanostih vstati
samo državne zastave. — Pre-
povedano je torej, izobešati na
ljudski policijski direkciji, na
velikem županstvu, na uradu

samouprave, na ljubljanski glav-
ni pošti i. t. d. slovenske zastave!
Dovoljene so jugoslovanske dr-
žavne zastave, naši slovenski vo-
jaki znajo že kleti po jugoslovansko,
— akrotka: naša narodna
"feršmelcunga" napreduje vse-
stransko.

Tako si lahko mislijo pač oni,
ki mislijo, da ne obstoja v naro-
di naše države nikakih drugih
razlik, kakor le zastave in misli-
jo, da bodo z zastavami pričeli
širiti misel troedinstva.

17-letni obupanec — po 5 mesecih
ga našli mrtvega.

Sedemnajstletni Emil Peternel
je študiral gimnazij v Kočevju.
Dobil pa je lani ponavljalni iz-
pit. Že to ga je potrl. Poleg tega
so vladala še doma nesoglasja,
bogve kaj vse se je godilo z mla-
dim fantom, s tem ponavljalnim
izpitom se je zgnilo vse nanj v
enem samem hipu in fant je oma-
gal. Pri kopanju se je lani ustre-
ljal z revolverjem v glavo. Kro-
glja mu je obšla v lobanji. Pre-
peljali so ga v ljubljansko bol-
nico, kjer mu pa zdravnik niso
upali vzeti kroglice iz glave, ker
bi lahko pri tem podlegel. Fant
je za silo okrevljal, nakar so ga
stari poslali k nekemu zobo-
zdravniku v Ribnico, da se izuči
za zobehnika. Peternel je kazal
ves čas znake duševne letargije,
izvirajoče že radi kroglice v loba-
nji. Poleg tega je fant, ki je
mogoče želel študirati dalje, po-
trto tudi to, da se mora učiti kot
vajenec za zobehnika. Pogosto-
krat se je izražal, da bo storil še
enkrat samomor. Prvič da mu ni
uspelo, zdaj da mu mora.

15. aprila letos je izginil. Vzel
je s sabo samokres zobehnika
Novaka in steklenico lisola. Is-
kali so ga v domnevi, da je fant
gotovo storil samomor. Našli so
nekje dežnik, nedaleč proč pre-
pad. Sumili so, da se je fant vr-
gel vanj ter ga niso več iskali.

V aredo pa so se otroci odpra-
vili iz trga nabirat gob v gozd.
Eden izmed njih je naenkrat za-
čutil v bližini nekega grma silen
smrad. Poklical je še druge otro-
ke in pod grmom so našli neko
že raspadajočo truplo mladega
fanta. Na glavi ni bilo več ne lice
ne kože. Sama lobanja je strme-
la v otroke. Javili so to v vasi,
dospeli so orožniki, ki so v trup-
lu spoznali Emila Peternela. U-
gotovili so, da si je pognal kro-
gljo v glavo, pri čemer mu je šla
kroglica predaj noter in zadaj
je izstopila. Poleg fanta je ležal
revolver že ves zarjavel in praz-
na steklenica. Torej je storil dvo-
jen samomor.

Prvič mu je samomor spode-
tel, drugič se je ustrelil in zastru-
pil. Zavrgel je svojih 17 let mla-
dosti in se odpovedal nadaljnje-
mu življenju.

Smola — top je razneslo!

Ljubljana, 7. sept. 1929.

Predvčeršnjim zvečer in vče-
raj zjutraj so v čast večerjane-
ga rojstnega dne prostolosedne-
nika Petra streljali z ljubljans-
kega gradu. Zvečer in zjutraj bi
moral odstati 21 strelcov, tako je
predpisano in tako bi se moralo
izvršiti. V četrtak zvečer so se
končali z 20 strelci, včeraj zju-
traj pa niso mogli končati cele
porcije strelcov, marveč so mora-
li v aredi prenehati. Namreč:
pripetilo se je nekaj, kar se prav
za prav ob taki priliki ne bi sme-
lo. A top se menda ni oziral na
dejstvo, da bruha ogenj in bum
in se je enostavno razletel. Čev
je razneslo tako, da je del njega
padel celo na streho neke hiše
na Mestnem trgu. Na gradu sa-
mem so drobci razbili mnogo šip
in le sreča je bila, da ni nikar
gnoj nič ranilo. Mogoče je koga
ranilo, a je bil to ne naveden vo-
jak — in tega se ne zapiše. Tu-
di bi to kalilo svečanostno razpo-
loženje "naroda", če bi poročali,
da je top tega in tega vojaka ra-
nil, ko se je bil razletel.

Tako je bil tud pred dvema
letoma v Tivtu v bokokotorskem
zalivu. Prišel je tja vojni mi-
nister general Hadžić, pa so vo-
jaki streljali z možnarji in topovi.
Neki možnar je razneslo in tro-
je vojakov je bilo ob tem tako
težko ranjenih, da so v bojni-
ci podlegli poškodbam. Časopisi
so molčali, žrtve so pokopali zvečer
v temi. Dali so jim za spremstvo
v zemljo mornarsko muziko, pa
so jih pokopali med korenine
smokev in cipres. V časopisu pa
ni bilo črke o vsem tem.

Vožnja skozi Saharo

Iz beležk in vtisov princa Sikata
Burbonskega.

Zapustivši N'Gulmi, končno
točko naše ekspedicije Alžir—
Čadsko jezero, smo se odločili,
da se ne vrnemo po isti poti do
Zindarja. Krenili smo rajši sko-
zi anglosko Nigerijo, lepo in go-
sto poseljeno kolonijo, ki je ned-
vomno ena najlepših kolonijalnih
posesti britanskega imperija.

Vrnili smo se do Komadou-
goua, kamor smo prišli brodeč
reko Abadan. Potem smo zavo-
zili na izborni pot, ki vodi čez
Maidougari v Kano.

Ta dežela je mnogo rodovit-
nejša kakor francoska kolonija
Niger. Ob poti je vse polno nase-
lin. V njih bližini leže polja, ki
dajejo lečo. Palmovih dreves je
izobilje. Neizmerni baobabi (ba-
obabi (adansonia) drevo, ki spa-
da med malvaceje. Doseže vis-
oko starost in daje užiten sad.)
iztežajo svoje kratke skrivenče-
ne veje proti sinjemu nebu. Ta
slika se ponavlja vso pot do Ka-
na, kjer je končna postaja angre-
ške železnice, prihajajoče iz luke
Lagos.

Sprejem, ki nam ga je bil pri-
pravil britski general, je bil ze-
lo prireden. Sploh so odnošaji
med Francozi in Angličani v celem
tem predelu Afrike zelo iskreni.
O tem smo se mogli uveriti tudi
za našega bivanja v severni Ni-
geriji. Metoda angleškega vla-
danja v kolonijah pa se bistveno
razlikuje od francoske. Medtem
ko francoski guvernerji dejansko
vladajo in upravljajo deželo,
se zadovoljuje Angličani s tem,
da izvajajo le nekakšen protektorat
nad sultanom in emirji, ki so prav
za prav dejanski suvereni.

Imeli smo priliko videti emir-
ja Kana v vsem blešku njegovega
orjentalnega dvora. Njegov
va neizmerna palača zavzema vse
urediše mesta, ki šteje 75.000
duš, samih domaćinov-črncev.

Odet v čametat plašč s srebr-
nimi čipkami in obdan ob mini-
strov v postrnih oblačilih s avle-
nimi turbanji na glavi, nam je
prišel naproti, pred njim pa je
stopala garda v sinjih in rdečih
oblekah.

Cez velika dvorišča so nas pe-
ljali do velike sprejemnice, ki jo
je bil domaći arhitekt-črncev
pravkar dovršil. Stene pokrivajo
rjave in rdeče slikarje, vmes pa
se prelivajo srebrni in zlato pas-
ovi. Geometrične oblike risb ču-
dovito spominjajo na moderno u-
metnost, ki je vrasla v Parizu po
dekorativni razstavi.

Emir se je vadel na estrado.
Tik njega so se postavili general
in člani misije. Sedli so v visoke
naslanjaje, medtem ko so trije
glavni ministri na tleh kleče
sklanjali svoje rjave brade pro-
ti zemlji.

General, ki kakor vsi anglič-
ki upravni funkcionarji govori
več domačinskih narečij, prijaz-
no posreduje med nami in vrši
službo tolmača. Suveren poslušal
opis našega potovanja, kolikor
lahko presodimo, z vidnim zani-
manjem.

Emir je še mlad mož, visoke
"plemenite" postave, ki je splo-
šno lastna njegovemu plemenu.
On je namreč Peuhl, potomec ro-
du tajinstvenega izvora, ki izha-
ja po sodbi enih od Izraelcev, po
drugi sodb pa od Fenicjanov.

Osem in dvajset okrožnih po-
glavarjev je takisto navzočih.
Vsi so belo obličeni in čakajo
emirja kleče v predstobi. Orijen-
talska etiketa je tu še zmerom
v rabi z vso svojo pompoznostjo,
s poklepanjem in plazenjem po
tleh, kar Evropan na prvi pogled
precej začudi.

Emir nam razkaže še ostale
prestolne dvorane. Vsak vladar
ima svojo. Videli smo prestolno
dvorano emirovega očeta in de-
da, ki sta prav tako razkošno
opremljeni in prostrani kakor
njegova. Nato se je emir vzpel
na konja. Tisoči gledalcev, ki so
se bili zbrali pred palačo, so kle-
čali, kdaj se pojavi vladar.
Ogledali smo si tudi razna mini-
strstva in tudi ječe, kjer je čaka-
lo 840 jetnikov na verigah raz-
porejenih v pokrog, da jih pre-
gleda angleški zdravnik.

V tem kraju se povsod opaža
živahno stavbno gibanje. Gradi
se nekončno mnogo. Povsod zi-
dajo kole, bošnice in silna po-
slopja.

Sprečo tolikoga bogastva smo
se kar zamislili, toda spomnili
smo se tudi, da šteje angleška
Nigerija 18 milijonov prebival-
cev, med tem ko jih ima franco-
ska kolonija Niger komaj pet
poldrugi milijon.

Iz Kana smo se peljali v Zin-
der, odkoder smo krenili na za-
pad, da si ogledamo še ostale
predele naše kolonije. Dne 12.
marca zjutraj smo zagledali pro-
strano vodno gladino Nigra. To
je bilo pri Grayi, naši poslednji
etapi, v bližini male naselbine
Malanville. Tam je čakal na nas
čoln, ki ga je do tu pripeljal vlo-
čilec, zakaj odločili smo se bili,
da krenemo kos pota po Nigru
navzgor. Del ekspedicije je na-
daljeval vožnjo v avtomobilih,
jaz pa sem z ostalimi sedel v
čoln, da se odpeljem proti Daho-
meyu.

Po našem odhodu iz Gaye smo
imeli na Soti, dotoku Nigra, de-
set prekrasnih dni, posvečenih
izključno lovu in zbiranju pred-
metov za pariški prirodoslovni
muzej. Naklonila se nam je red-
ka sreča, da smo ustrelili dva
leva brez grive. Nas plen je bil
torej zelo redek, gotovo najlepši,
ki si ga more lovec želeti na ta-
v teh krajih so doma popolno-
ma nagi črni, ki nosijo samo čes-
boke opek pas. Oboroženi so s pu-
ščicami in loki. Nam so dobro
služili za vodnike.

Sedli smo v pirogo, primitiven
čoln, istesani iz debila, ter smo
prišli v petih dneh preko slovit-
ga Nigerskega slapa do Niameya.
Ta reka, ki je mestoma stajne-
na med skalnatimi stenami, drugod
pa teče skozi prelepe, je mirna in
velikostna. V njej žive vodni ko-
nji in krokodili, na bregovih pa
so nas z divjim kričanjem po-
zdravile opice.

Odtod smo zavili proti severu
in prišli v francoski Sudan. Naša
poslednja etapa je bil Gao. Tam
smo videli čudno grobnico vladar-
jev Sonrahalov. Tu se začneja
pot, ki se po drozovitem poročni-
ku Estienneu imenuje Estienne-
ova cesta. Slediti moramo sto-
pljam naših predhodnikov in
prekoračiti Tanearrouf, kar po-
meni toliko kakor popolna pušča-
va.

Celo v tej deželi že je opaža-
ti napredek. Vojaška okupacija
studenec pri Kidalu in Ouallanu
ščiti pokrajino že nekaj časa
pred vpadi strašnih Regulatov.
Zlate reke (Rio de Oro), ki so
še nedavno s svojimi morileškimi
pohodi ogražali življenje prebiv-
alstva.

Regan je končna točka trans-
saharske proge, odkoder vodijo
pota na vse strani preko doline
reke Saoure na Colomb-Bechar
in proti obali.

Od Gaoa do Reggana smo pre-
vozili 1300 kilometrov skoro v
popolnoma ravni črti na pariš-
kem poldnevniku. Poslednji o-
pasen prehod je med Beni-Abbe-
som in Colomb-Becharjem. Tam
smo morali prosi za vojaško po-
moč. Pet sto legionarjev (Spa-
hijske in meharisti) — posebni kate-
goriji vojakov — je zastražilo
pot. To so nas spremljali zara-
di sigurnosti tudi trije avtomob-
bili s strojnimičimi.

Od Colomb-Becharja se je pot
kmalu pretvorila v pravečo ce-
sto in 27. aprila ob šestih zvečer
so se naša vozila ustavila v Al-
geru, na trgu Laferriere. Bui
od tu smo pred tremi meseci od-
potovali.

Naša ekspedicija se je konča-
la srečno, brez nezgode in defek-
ta. Vrnili smo se nepoškodovani,
prevozili pa smo v 91 dneh
11.500 kilometrov po pokrajini,
ki je polna skal, puštinjskega
peška, grmičevja in pripekačo-
ga solca. Ovre smo srečno pre-
magali in zadovoljeni smo se vr-
nili v domovino.

Kampanja za organiziranje živilj.

New York. — Krojaška unija
ženske oblačilne industrije je
pričela s kampanjo za organizi-
ranje živilj, ki delajo obleke za
ameriške milijonarke. Od teh
delavk, večinoma Amerikank in
Francosinj, zahtevajo podjetni-
ki veliko izurjenost, ker izdelu-
jejo zelo drage obleke, ki stane-
je od \$250 do \$10.000. Delavke
prejemajo od \$18 do \$25 plače
na teden. Unija namerava vo-
diti guerilne stavke in jih spo-
žiti z generalno stavko, ki se
skliče v kratkem. Na to stav-
ko bo poklicanih 45.000 kro-
jačev, ako unija ne spremeni se-
danjega programa.

Stavka strojnikov.

Hlon, N. Y. — Pri Remington
Arma kompaniji so zastavkali
strojniki radi odložitve gotovih
organiziranih mašinistov. Kom-
panija se je poslužila te taktike
v odgovor organizatorični kam-
panji unije strojnikov.

Pantelejmon Romanov:

ŠTETJE

Štetje živine se je končalo. Po
štetju so nekaj živine enostavno
zaplenili in potem se je pripo-
ljala zopet neka komisija, akli-
cala vaško zborovanje in izjavi-
la, da je potrebno vpisati na po-
le šoleneobvezne otroke.

Kmetje so stali naokrog v te-
mi, sajasti vaški škofi in drugi
drugače pomembno pogledovali.
"Kako to? Otroke šteti?"
"Ne šteti, temveč vpisati jih
na pole," so odgovarjali priše-
ci.

"Isti hudci."
"Vedno lepše stvari se doga-
jajo," je rekel nekdo od ozadju.
Vsi so se nemirno orali.
"Najprej se vržejo na živino
in sedaj se spravljajo še nad o-
troke."

"Kaj? Ali boste mar tudi
otroke pobrali," je zadel od
zadaj porogljiv glas.

Komisija je bila sklonjena
nad svojimi papirji in ni reagi-
rala.

"Ali jih poberejo ali ne, na ne-
kaj moramo biti pripravljeni."
"Pole je treba torej izpolni-
ti..." je rekel nekdo od tuje-
cev, medtem ko je vzel z mize pa-
pir in gledal vanj.

Vsi so utihli, priključili in
se potipali naprej, kot bi se ba-
li, da zamude pojasnilo.

"Do 5. leta posebej, do 7. leta
zopet posebej, drugih čez sedem
let pa sploh ni treba! Ste razu-
meli?"

Vse je molčalo.

"Sicer bomo pa ali od hiše do
hiše in na lico mesta zapisovali,
ker drugače bi bogve kaj napra-
vili, da se hudič ne bi spopal.
Zborovanje, proglašam, je kon-
čano."

"Dovolite vprašanje, čemu pa
to?" je vprašal kramar, član va-
škega sovjeta.

"Za zbirko materiala za vszgo-
no statistiko. Kasneje bomo
dali nove direktive," je dejal
mož s papirjem, ne da bi pogle-
dal kramarja, in je papirje so-
pet zložil kot sodnik, ki je prav-
kar izrekel nepreklicno sodbo.

"Zopet bodo pobrali... Kdaj
bo konec temu?"

"Lahko gredo. Pripravite o-
troke!"

Kmečke ženske so s zbeganimi
obrazmi udre iz kole in tekle kot
splašene kure v svoje domove
tako, da so se mimovozeči kmet-
je ustavili in se splašeno spogle-
dali kot pri bitju platvona.
... Preteklo je komaj pet mi-
nut. Ženske z zavihanimi ruta-
mi so se druga v drugo zaleta-
vale in čez dvorišča vlačile nekaj
pod pazduhami in na rokah kot
bi veljalo rešiti premoženje pred
ognjem. Iz skednjav je odme-
valo glasno žensko kričanje.

Ko je komisija vstopila in raz-
prostrla pole po mizi, se je iz-
kazalo, da je bila ta hiša brez
otrok. Tudi pri drugih hišah ni
bilo nobenega otroka. Le tu in
tam so našli otroke stare po 12
in več let.

"No, kako to? Ali ste mar vse
brez otrok?"

"Da, kdaj naj bi pa dobile?"

Bila je vojna in ...

"Kdo pa kriči tu pri tebi?"

